

AROLWG O FFINIAU ETHOLAETHAU SENEDDOL YM MERTHYR TUDFUL A PHOWYS

DARPAR ARGYMHELLION

Mehfin 2010

Mae'r Comisiwn yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn naill ai yn Gymraeg neu Saesneg

COMISIWN FFINIAU I GYMRU

AROLWG O FFINIAU ETHOLAETHAU SENEDDOL YM MERTHYR TUDFUL A PHOWYS

DARPAR ARGYMHELLION

CYNNWYS

- 1. CYFLWYNIAD**
- 2. CRYNODEB O ARGYMHELLION**
- 3. ETHOLAETHAU SENEDDOL**
- 4. RHANBARTH AU ETHOLIADOL CYNULLIAD CENEDLAETHOL
CYMRU**
- 5. MANYLION CYHOEDDI**
- 6. CYFNOD AR GYFER CYFLWYNO SYLWADAU**
- 7. NODYN CEFNDIR**

Atodiad 1   Map o Bontsticill

**Atodiad 2   Map o Etholaethau a Rhanbarthau Etholiadol y
Cynulliad**

Atodiad 3   Etholwyr Adrannau Etholiadol

1. CYFLWYNIAD

- 1.1 Yn unol â'i bwerau o dan Adran 3 (2) o Ddeddf Etholaethau Seneddol 1986, cynhaliodd y Comisiwn ei bumed Arolwg Cyffredinol o Etholaethau Seneddol, ac yn unol â Pharagraff 8 (2) Atodlen 1 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006, ei Arolwg Cyffredinol Cyntaf o Ranbarthau Etholiadol Cynulliad Cenedlaethol Cymru rhwng mis Rhagfyr 2002 a mis Ionawr 2005. Daeth Gorchymyn canlyniadol Etholaethau Seneddol a Rhanbarthau Etholiadol y Cynulliad (Cymru) 2006 i rym ar 25 Ebrill 2006. Fodd bynnag, dim ond at ardaloedd llywodraeth leol fel yr oeddent yn bodoli ar 31 Ionawr 2005 yr oedd y Gorchymyn hwn yn cyfeirio. Daeth Gorchymyn Merthyr Tudful (Pontsticill) 2009 i rym ar 1 Mai 2009 a gwnaeth newidiadau i'r ffin rhwng Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful a Sir Powys. Yn ogystal, mae'r Gorchymyn Siroedd Wedi'u Cadw Powys a Morgannwg Ganol (Newid yn Ardaloedd) 2010 yn dod i rym ar 1 Ebrill 2010 ac yn gwneud newidiadau cyfatebol i ffin y siroedd wedi'u cadw. O ganlyniad ni fydd y ffin rhwng Merthyr Tydfil and Rhymney CC a Brecon and Radnorshire CC bellach yn dilyn y ffin sirol a'r siroedd wedi'u cadw. Felly, yn unol â'i bwerau o dan Adran 3 (3) o Ddeddf 1986 ac Atodlen 1 o Ddeddf 2006, cynhaliodd y Comisiwn arolwg o'r ffiniau etholaethol a rhanbarthau etholaethol yn yr ardal.
- 1.2 Yn dilyn yr arolwg interim, mae'r Comisiwn yn cyhoeddi ei **ddarpar** argymhellion, h.y. cynigion cychwynnol y Comisiwn, er mwyn ymgynghori yn gyhoeddus yn eu cylch. Mae'r argymhellion hynny yn rhoi ystyriaeth ofalus i ddatblygiadau ers yr arolwg cyffredinol diwethaf, gan gynnwys newidiadau a wnaed i siroedd wedi'u cadw, ardaloedd awdurdodau lleol ac adrannau etholiadol. Pwysleisir, fodd bynnag, fod yr argymhellion a'r rhesymeg y maent wedi'u seilio arnynt oll yn rhai dros dro (yn hynny o beth, dylid darllen yr argymhellion, penderfyniadau, casgliadau ac ati yn y ddogfen hon yn unol â hynny) ac y rhoddir cryn bwyslais ar y cyfle a roddir yn awr i bawb perthnasol gynnig sylwadau, p'un ai o blaid y cynigion neu i'w gwrthwynebu.
- 1.3 Rhoddir manylion ynghylch pryd a sut i gynnig sylwadau, ynghyd â nodyn cefndir byr, yn ddiweddarach yn y ddogfen hon.

2. CRYNODEB O ARGYMHELLION

- Cynigir gwneud newidiadau bach i etholaeth Merthyr Tudful a Rhymni ac i etholaeth Brycheiniog a Sir Faesyfed i adlewyrchu'r newid i'r ffin rhwng Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful a Sir Powys.
- Cynigir newidiadau bach i ranbarthau etholiadol y Cynulliad yn Ne Ddwyrain Cymru ac yng Nghanolbarth a Gorllewin Cymru i adlewyrchu'r newidiadau arfaethedig i etholaethau seneddol/y Cynulliad.

3. ETHOLAETHAU SENEDDOL

- 3.1 Ar hyn o bryd, mae gan etholaeth seneddol ac etholaeth Cynulliad Cenedlaethol Cymru Merthyr Tydfil and Rhymney 52,708 o etholwyr (ar 21 Rhagfyr 2009). Mae'r etholaeth yn cynnwys adrannau etholiadol **Sir Merthyr Tydfil**, sef Bedlinog, Cyfarthfa, Dowlais, Gurnos, Ynysowen, Y Parc, Penydarren, Plymouth, Y Dref, Treharris a'r Faenor ac mae adrannau etholiadol **Sir Caerffili** yn cynnwys Cwm

Darren, Moriah, Tredegar Newydd, Pontlotyn a Thwyn Carno. O ganlyniad i Orchymyn Merthyr Tudful a Phowys (Pontsticill) 2004 mae'r etholaeth yn cynnwys rhan o adran etholiadol Llangynidr **Sir Powys**.

- 3.2 Ar hyn o bryd, mae gan etholaeth seneddol ac etholaeth Cynulliad Cenedlaethol Cymru Brecon and Radnorshire 53,354 o etholwyr (ar 21 Rhagfyr 2009). Mae'r etholaeth yn cynnwys adrannau etholiadol **Sir Powys** sef Aber-craf, Bugeildy, Brwynllys, Llanfair-ym-Muallt, Bwlch, Crucywel, Cwm-twrch, Diserth a Thre-coed, Felin-fach, Y Clas-ar-Wy, Gwernyfed, Tal-y-bont ar Wysg, Trefyclo, Llanafan Fawr, Llanbadarn Fawr, Dwyrain Llandrindod/Gorllewin Llandrindod, Gogledd Llandrindod, De Llandrindod, Llanelwedd, Llangatwg, Llan-gors, Llangunllo, Llangynidr, Llanwrtyd, Llanllŷr, Maes-car/Llywel, Nantmel, Pencraig, Llanandras, Rhaeadr Gwy, Llanfaes, Eglwys Ieuan, Llanfair, Talgarth, Tal-y-bont ar Wysg, Tawe-Uchaf, Ynysgedwyn, Aberysgir ac Ystradgynlais. O ganlyniad i Orchymyn Merthyr Tudful a Phowys (Pontsticill) 2004 mae rhan o adran etholiadol Pontsticill wedi'i heithrio o'r etholaeth.
- 3.3 Mae'r newid i ffin y sir yn golygu trosglwyddo 18 o etholwyr o adran etholiadol Llangynidr ym Brecon and Radnorshire i adran etholiadol Y Faenor ym Merthyr Tydfil and Rhymney. Canlyniad hyn yw rhannu adran etholiadol Y Faenor rhwng etholaeth Merthyr Tydfil and Rhymney ac etholaeth Brecon and Radnorshire. Dangosir y newid i'r ffin ar y map yn Atodiad 1. Am fod holl adran etholiadol Y Faenor ac eithrio rhan fach iawn, o fewn etholaeth bresennol Merthyr Tydfil and Rhymney, penderfynodd y Comisiwn i newid y ffin rhwng etholaethau Merthyr Tydfil and Rhymney a Brecon and Radnorshire er mwyn cynnwys adran etholiadol Y Faenor yn ei chyfanrwydd yn etholaeth Merthyr Tydfil and Rhymney.
- 3.4 Mae'r Comisiwn wedi penderfynu peidio ag argymhell newid unrhyw etholaethau eraill sy'n bodoli eisoes am y bydd y nifer fach o etholwyr sy'n gysylltiedig â'r newid arfaethedig yn cael effaith fach iawn ar nifer yr etholwyr ac, o ganlyniad i hynny, trefniant etholaethau y tu mewn i siroedd wedi'u cadw Powys a Morgannwg Ganol.
- 3.5 Yn unol â hyn, mae'r Comisiwn wedi penderfynu dros dro i ddiwygio cyfansoddiad dwy etholaeth fel a ganlyn (dangosir etholaethau Rhagfyr 2009 mewn cromfachau):

BRECON AND RADNORSHIRE COUNTY CONSTITUENCY (53,354) adrannau etholiadol **Sir Powys**: Aber-craf, Bugeildy, Brwynllys, Llanfair-ym-Muallt, Bwlch, Crucywel, Cwm-twrch, Diserth a Thre-coed, Felin-fach, Y Clas-ar-Wy, Gwernyfed, Tal-y-bont ar Wysg, Trefyclo, Llanafan Fawr, Llanbadarn Fawr, Dwyrain Llandrindod/Gorllewin Llandrindod, Gogledd Llandrindod, De Llandrindod, Llanelwedd, Llangatwg, Llan-gors, Llangunllo, Llangynidr, Llanwrtyd, Llanllŷr, Maes-car/Llywel, Nantmel, Pencraig, Llanandras, Rhaeadr Gwy, Llanfaes, Eglwys Ieuan, Llanfair, Talgarth, Tal-y-bont ar Wysg, Tawe-Uchaf, Ynysgedwyn, Aberysgir, Ystradgynlais.

MERTHYR TYDFIL AND RHYMNEY COUNTY CONSTITUENCY (52,708) adrannau etholiadol **Sir Merthyr Tudful**: Bedlinog, Cyfarthfa, Dowlais, Gurnos, Ynysowen, Y Parc, Penydarren, Plymouth, Y Dref, Treharris a'r Faenor. Adrannau etholiadol **Sir Caerffili**: Cwm Darren, Moriah, Tredegar Newydd, Pontlotyn a Thwyn Carno.

3.6 Crëwyd yr adrannau etholiadol a enwir yn y ddogfen hon gan y Gorchmynion canlynol:

- Gorchymyn Sir Powys (Trefniadau Etholiadol) 1998
- Cymuned Pencraig (Gorchymyn Wardio) 2001
- Gorchymyn Powys (Llanbadarn Fynydd, Llanbister ac Abaty Cwm-hir) 2003
- Gorchymyn Powys (Cymunedau Aberhonddu a Llanfrynach) 2004
- Gorchymyn Powys (Trefniadau Etholiadol Cymunedol) 2006
- Gorchymyn Powys (Cymunedau) 2008
- Gorchymyn Merthyr Tudful a Phowys (Ardaloedd) 2009

a

- Gorchymyn Trefniadau Etholiadol Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful 1994

a

- Gorchymyn Bwrdeistref Sirol Caerffili (Trefniadau Etholiadol) 1998
- Gorchymyn Blaenau Gwent a Chaerffili (Tredegar a Rhymni) 2002

4. RHANBARTH AU ETHOLIADOL CYNULLIAD CENEDLAETHOL CYMRU

4.1 Cynhwysir etholaeth Merthyr Tydfil and Rhymney yn rhanbarth etholiadol Dwyrain Orllewin Cymru y Cynulliad a cynhwysir etholaeth Brecon and Radnorshire yn rhanbarth etholiadol Canolbarth a Gorllewin Cymru y Cynulliad fel y dangosir ar y map yn Atodiad 2. O ganlyniad i'r newidiadau arfaethedig byddai nifer yr etholwyr rhanbarth etholiadol Canolbarth a Gorllewin Cymru y Cynulliad yn gostwng o 18 o etholwyr a byddai rhanbarth etholiadol Dwyrain Orllewin Cymru y Cynulliad yn gweld cynnydd cyfatebol. Mae'r Comisiwn yn ystyried nad oes angen newid cyfansoddiad rhanbarthau etholiadol y Cynulliad o ganlyniad i'r newid bach hwn sy'n cynnwys nifer fach o etholwyr.

5. MANYLION CYHOEDDI

Cyhoeddi Darpar Argymhellion

- 5.1 Bydd hysbysiadau am ddarpar argymhellion y Comisiwn ac ymhle y gellir eu gweld yn cael eu cyhoeddi'n ffurfiol mewn hysbysiad a fydd yn ymddangos mewn papurau newydd yng Nghymru ar 1 Mehefin 2010. Anfonir copi o'r argymhellion hyn at awdurdodau lleol, ASau, ACau, Pencadlysoedd Pleidiau Gwleidyddol, ac eraill.
- 5.2 Bydd yr hysbysiad yn cael ei gyhoeddi hefyd ar wefan y Comisiwn ar www.comffincymru.gov.uk

Mannau Arolygu

5.3 Bydd yr hysbysiad mewn papurau newydd hefyd yn rhoi cyfeiriadau'r manau hynny yn yr etholaethau seneddol presennol, lle bydd copi o'r argymhellion a map manylach sy'n eu dangos, ar gael i'w harchwilio gan y cyhoedd (sylwch ar y rhybudd hawlfraint isod o ran y map). Dyma'r cyfeiriadau hynny:

Sir Frycheiniog a Sir Faesyfed Swyddfeydd y Cyngor, Cambrian Way, Aberhonddu
LD3 7HR

Neuadd y Sir, Llandrindod LD1 5LG
Swyddfa Ardal Trefyclo, Y Llyfrgell, Trefyclo

Merthyr Tudful a Rhymney Canolfan Ddinesig, Castle Street, Merthyr Tudful CF47
8AN

Swyddfeydd y Cyngor, Nelson Road, Tredomen, Ystrad
Mynach, Hengoed CF82 7WF

6. CYFNOD AR GYFER CYFLWYNO SYLWADAU: 1 Mehefin 2010 I 1 Gorffennaf 2010

- 6.1 Mae'n ofynnol i'r Comisiwn ystyried sylwadau ynghylch ei ddarpar argymhellion am bob arolwg ardal a wneir cyn pen mis o'i gyhoeddi ar y 2010. Dylid cyfeirio sylwadau at y Comisiwn Ffiniau i Gymru, Tŷ Caradog, 1-6 Plas Sant Andreas, Caerdydd, CF10 3BE, neu ei anfon drwy ffacs at 02920 395250, neu drwy neges e-bost at comffin.cymru@cymru.gsi.gov.uk. Caiff yr holl sylwadau a dderbynnir gan y Comisiwn eu cydnabod. Daw'r cyfnod ar gyfer cyflwyno sylwadau i ben ar 1 Gorffennaf 2010.
- 6.2 Sylwch nad yw'n statudol ofynnol i'r Comisiwn ystyried unrhyw sylwadau a gyflwynir ar ôl 1 Gorffennaf 2010, ond bydd yn ymdrechu i ystyried sylwadau a gyflwynwyd yn hwyr. Fodd bynnag, po hwyr y cyflwynir y sylw anoddaf fydd hyn. Yn hyn o beth, mae'r Comisiwn yn gofyn i'r holl sylwadau gael eu cyflwyno cyn pen y cyfnod o fis. Os cynhelir ymchwiliad lleol i'r darpar argymhellion, gwneir yr holl sylwadau yn gyhoeddus ymlaen llaw fel y bydd modd i bobl a chanddynt ddiddordeb baratoi ar gyfer yr ymchwiliad lleol. Ni fydd modd rhoi'r un pwys ar unrhyw sylwadau a gyflwynir yn rhy hwyr i'w cyhoeddi gyda'r sylwadau eraill, cyn yr ymchwiliad lleol, am na fydd pobl eraill a chanddynt ddiddordeb wedi cael yr un cyfle i'w hystyried.
- 6.3 Lle cyflwynir sylwadau sy'n gwrthwynebu'r darpar argymhellion gan gyngor sir sydd â diddordeb neu gorff o fwy na 100 o etholwyr, ni fydd modd i'r Comisiwn barhau â'r argymhellion terfynol i'r Ysgrifennydd Gwladol tan i ymchwiliad lleol gael ei gynnal. Os bydd y Comisiwn yn penderfynu addasu'r argymhellion o ganlyniad i'r ymchwiliad, rhaid cyhoeddi'r argymhellion diwygiedig a gwahodd sylwadau ar eu cyfer hefyd, ond ni fydd rhwymedigaeth i gynnal ymchwiliad lleol arall.
- 6.4 Gofynnir i bobl sy'n cyflwyno sylwadau i ddweud a ydynt yn cymeradwyo neu'n gwrthwynebu cynigion y Comisiwn, ac i roi eu rhesymau am gymeradwyo neu wrthwynebu. Yn benodol, cynghorir pobl sy'n gwrthwynebu i roi gwybod am yr hyn y maen nhw'n ei gynnig yn lle argymhellion y Comisiwn, a dylid nodi y bydd gwrthwynebiad ar y cyd â gwrthgynnig yn debygol o gyfnerthu dadl yn fwy na datganiad syml o wrthwynebiad.
- 6.5 Mae'r Comisiwn yn dymuno pwysleisio bod eu darpar argymhellion yn ymwneud ag etholaethau seneddol yn unig, ac nad ydynt yn effeithio ar ffiniau awdurdodau unedol na chymunedol, trethi na gwasanaethau. Yn hynny o beth, ni fydd y Comisiwn yn ystyried unrhyw sylwadau a wneir ynglŷn â'r ystyriaethau lleol hynny.

7. NODYN CEFNDIR

- 7.1 Gellir dod o hyd i fanylion am y fframwaith statudol perthnasol ac ymagwedd gyffredinol y Comisiwn at yr arolygon yng nghyhoeddiad y Comisiwn, “Arolwg o Etholaethau Seneddol a Rhanbarthau Etholiadol y Cynulliad Cenedlaethol yng Nghymru” (2003), sydd ar gael gan y Comisiwn yn Gymraeg a Saesneg neu ar wefan y Comisiwn ar www.comffin-cymru.gov.uk. Er eich cyfleustra, ceir crynodeb o’r wybodaeth hon yn y paragraffau canlynol.
- 7.2 Cyfansoddir y Comisiwn o dan Adran 2 ac Atodlen 1 o Ddeddf Etholaethau Seneddol 1986. Y Cadeirydd *ex officio* yw Llefarydd Tŷ’r Cyffredin. Mae’r Dirprwy Gadeirydd, sy’n llywyddu ar gyfarfodydd y Comisiwn, yn Farnwr yn yr Uchel Lys a benodwyd gan yr Arglwydd Ganghellor. Penodir un Comisiynydd gan Ysgrifennydd Gwladol Cymru a’r llall gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros Gyfiawnder. Dau Aseswr y Comisiwn yw Cofrestrydd Cyffredinol Cymru a Lloegr a Chofrestrydd Cyffredinol yr Arolwg Ordnans. Cyfreithwyr a benodwyd gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros Gyfiawnder i gynnal ymchwiliadau lleol yw’r Comisiynwyr Cynorthwyol.
- 7.3 Yn unol â Deddf Etholaethau Seneddol 1986, fel y’i diwygiwyd gan Ddeddf Comisiynau Ffiniau 1992, mae’n ofynnol i’r Comisiwn gynnal arolwg cyffredinol o’r holl etholaethau yng Nghymru bob wyth i ddeuddeg mlynedd. Cwblhaodd y Comisiwn ei bumed arolwg cyffredinol ar 31 Ionawr 2005.
- 7.4 Mae gan y Comisiwn rym o dan adran 3 (3) o Ddeddf 1986 i gyflwyno adroddiadau i’r Ysgrifennydd Gwladol o ran unrhyw etholaeth neu etholaethau (“arolwg interim”). Mae gan y Comisiwn y grym cyfatebol o ran rhanbarthau etholiadol y Cynulliad yn unol ag Atodlen 1 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006.
- 7.5 Cychwynnodd yr adroddiad interim hwn yn ffurfiol drwy gyhoeddi hysbysiad yn y *London Gazette* ar 21 Rhagfyr 2009. Mae’n ofyniad cyfreithiol fod yn rhaid seilio argymhellion y Comisiwn trwy gydol yr arolwg ar nifer yr etholwyr yn y cofrestr etholiadol ar y dyddiad hwnnw.

Rheolau

- 7.6 Wrth argymhell etholaethau newydd, mae’n ofynnol i’r Comisiwn weithredu’r Rheolau ar gyfer Aildosbarthu Seddau a gynhwysir yn Atodlen 2 o Ddeddf 1986.
- 7.7 Mae Rheol 1 yn cyfyngu ar gyfanswm nifer yr etholaethau. Mae Rheol 2 yn mynnu etholaethau un aelod. Mae Rheol 3 yn ymwneud â Dinas Llundain. Mae Rheol 4 yn datgan bod yn rhaid dilyn ffiniau sirol (*siroedd wedi’u cadw yng Nghymru*) cyn belled ag y bo’n ymarferol. Mae Rheol 5 yn datgan bod yn rhaid i nifer etholwyr etholaethau fod mor gyfartal â’r cwota etholiadol ag y bo’n ymarferol. Mae Rheol 6 yn caniatáu i’r Comisiwn wyro o reolau 4 a 5 os bydd ystyriaethau daearyddol arbennig yn gwneud hynny’n ddymunol. Mae Rheol 7 yn caniatáu i’r Comisiwn wyro o’r rheolau eraill, ac mae yn ei wneud yn ofynnol iddo ystyried anghyfleustra a achosir gan newid etholaethau (ac eithrio newidiadau a wneir at ddibenion rheol 4) neu gysylltiadau lleol a dorrir gan y fath newidiadau. Mae Rheol 8 yn diffinio’r cwota etholiadol fel nifer yr etholwyr seneddol yng Nghymru wedi’u rhannu gan nifer presennol y seddau, ac mae’n ei gwneud yn ofynnol i’r Comisiwn ddefnyddio’r etholaethau yn yr un modd ag ar gychwyn arolwg.

Rhanbarthau Etholiadol y Cynulliad

- 7.8 Etholaethau seneddol yng Nghymru yw etholaethau'r Cynulliad. Mae pum rhanbarth etholiadol ar gyfer y Cynulliad (Gogledd Cymru, Canolbarth a Gorllewin Cymru, Canol De Cymru, Dwyrain De Cymru, Gorllewin De Cymru). Wrth ddarpar argymhell newid etholaethau seneddol, mae'n ofynnol i'r Comisiwn ystyried a oes angen unrhyw newid yn rhanbarthau etholiadol y Cynulliad neu o ran dyrannu seddau i ranbarthau etholiadol y Cynulliad i weithredu'r rheolau a gynhwysir yn Atodlen 1 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 1998.
- 7.9 Mae Rheol 1 yn ei gwneud yn ofynnol i bob etholaeth y Cynulliad gael eu cynnwys mewn un rhanbarth etholiadol y Cynulliad. Mae Rheol 2 yn ei gwneud yn ofynnol i etholwyr rhanbarthau etholiadol y Cynulliad fod mor gyfartal ag y bo'n ymarferol, gan roi ystyriaeth i ffactorau daearyddol arbennig (lle bo'n briodol). Mae Rheol 3 yn nodi y bydd nifer seddau'r Cynulliad ar gyfer rhanbarthau etholiadol y Cynulliad naill ai yn hanner cyfanswm nifer etholaethau'r Cynulliad neu, os na ellir rhannu'r cyfanswm â dau, hanner y cyfanswm ac un. Mae Rheol 4 yn nodi y bydd nifer seddau'r Cynulliad ar gyfer un o ranbarthau'r Cynulliad naill ai'n un rhan o bump o'r nifer a gyfrifir o dan Rheol 3 neu, os na ellir rhannu cyfanswm Rheol 3 â phump, naill ai un rhan o bump o'r nifer uchaf sy'n llai na'r cyfanswm hwnnw ac y gellir ei rannu'n union â phump, neu'r nifer a gynhyrchir drwy ychwanegu un at un rhan o bump o'r rhif uchaf hwnnw (nodir y gweithdrefnau ar gyfer cyfrifo nifer a dyraniad y seddau sy'n weddill yn is-baragraffau (2) i (4) Atodlen 1).

Gweithdrefnau

- 7.10 Wrth gynnal arolwg cyffredinol o etholaethau, mae'n ofynnol i'r Comisiwn, yn unol â'r ddeddfwriaeth, ddilyn gweithdrefnau penodol, yn bennaf i ddarparu ar gyfer ymgynghoriad cyhoeddus.
- 7.11 Rhaid rhoi rhybudd i'r Ysgrifennydd Gwladol am gynnal arolwg, a rhaid cyhoeddi'r rhybudd hwnnw yn y *London Gazette*. Rhaid cyhoeddi darpar argymhellion mewn papurau newydd yn yr etholaethau yr effeithir arnynt ac, oni bai bod y cynigion yn nodi na ddylid gwneud unrhyw newidiadau, rhaid iddynt hefyd gael eu cyflwyno ar gyfer ymchwiliad cyhoeddus mewn o leiaf un lle ymhob etholaeth yr effeithir arni. Gellir cyflwyno sylwadau cyn pen mis o gyhoeddi'r darpar argymhellion, a rhaid i'r Comisiwn ystyried unrhyw sylwadau. Lle derbynir gwrthwynebiadau gan gyngor sir neu gyngor bwrdeistref sirol neu gorff o 100 o etholwyr neu fwy, rhaid cynnal ymchwiliad lleol. Os bydd y Comisiwn yn adolygu ei argymhellion o ganlyniad i ymchwiliad, rhaid cyhoeddi'r sylwadau diwygiedig hefyd a gwahodd ac ystyried rhagor o sylwadau. Ni all y sylwadau pellach hyn orfodi cynnal ail ymchwiliad lleol, ond mae grym yn ôl disgrisiwn i gynnal ail ymchwiliad. Rhaid cyhoeddi unrhyw ddiwygiadau pellach, o ganlyniad i unrhyw sylwadau pellach neu ail ymchwiliad, a gwahodd sylwadau. Pan fydd y Comisiwn wedi penderfynu ar ei argymhellion terfynol ar gyfer y wlad gyfan, rhaid iddo gyflwyno adroddiad i'r Ysgrifennydd Gwladol.

Gweithredu'r argymhellion

- 7.12 Mae gan yr Ysgrifennydd Gwladol ddyletswydd statudol i gyflwyno adroddiad y Comisiwn gerbron y Senedd ynghyd â Gorchymyn yn y Cyfrin Gyngor drafft sy'n gweithredu argymhellion y Comisiwn gydag addasiadau neu heb addasiadau. Os cynigir addasiadau, rhaid hefyd i'r Ysgrifennydd Gwladol gyflwyno datganiad o resymau ar gyfer yr addasiadau. Cyflwynir y Gorchymyn yn y Cyfrin Gyngor drafft i'r Senedd i'w gymeradwyo ac, wedi iddo gael ei gymeradwyo gan Ei Mawrhydi yn y Cyngor, ni ellir ei gwestiynu mewn unrhyw achos cyfreithiol. Bydd yr etholaethau newydd yn weithredol yn yr etholiad cyffredinol nesaf.
- 7.13 Bwriedir i'r wybodaeth uchod fod yn ganllaw cyffredinol yn unig. I gael datganiad diffiniedig o'r gyfraith, cyfeiriwch at Ddeddf Etholaethau Seneddol 1986 – fel y'i diwygiwyd gan Ddeddf Comisiynau Ffiniau 1992, Deddf Llywodraeth Leol (Cymru) 1994, Deddf Llywodraeth Cymru 1998, a Deddf Yr Alban 1998 – ynghyd â phenderfyniad y Llys Apêl yn R v Boundary Commission for England Ex parte Foot [1983] QB 600.

Hawlfraint y Goron

- 7.14 Cynhyrchwyd y mapiau a roddwyd yn y cyfeiriadau a restrir uchod ar gyfer y Comisiwn Ffiniau gan yr Arolwg Ordnans, Romsey Road, Southampton SO16 4GU (ffoniwch 08456 05 05 05 neu 08456 05 05 04 ar gyfer y llinell gymorth Gymraeg). Mae'r mapiau hyn a'r mapiau sy'n rhan o'r ddogfen hon yn amodol ar Θ Hawlfraint y Goron. Bydd ailgynhyrchu heb awdurdod yn torri Hawlfraint y Goron a gall arwain at erlyniad neu achos sifil. Dylai unrhyw olygydd papur newydd sy'n dymuno defnyddio'r mapiau fel rhan o erthygl am y darpar argymhellion gysylltu â Swyddfa Hawlfraint yr Arolwg Ordnans yn gyntaf.

Ymholiadau

- 7.15 Os bydd arnoch angen mwy o wybodaeth am y darpar argymhellion hyn neu am unrhyw agwedd arall ar waith y Comisiwn, cysylltwch â:

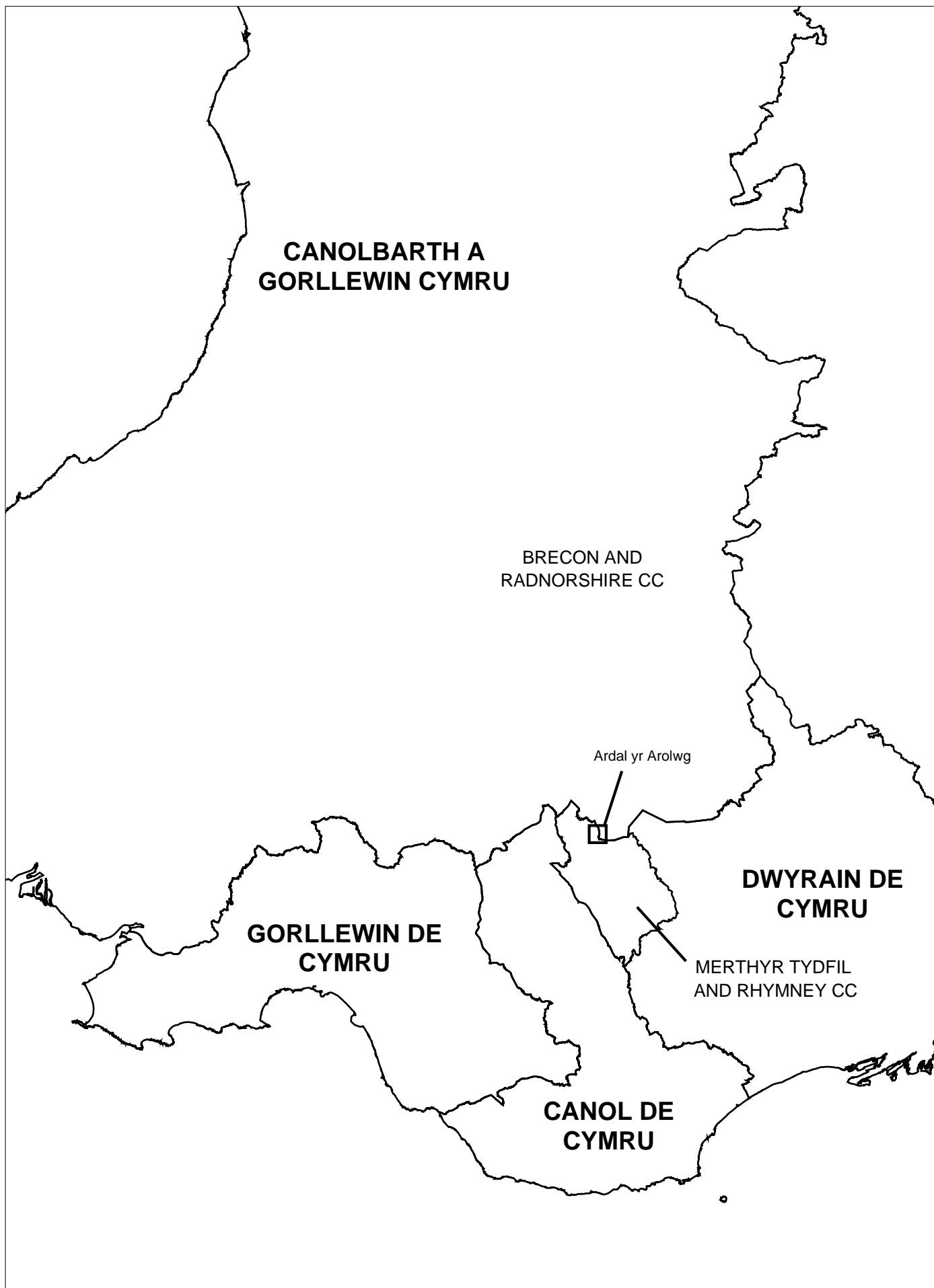
Comisiwn Ffiniau i Gymru
Tŷ Caradog
1-6 Plas Sant Andreas
Caerdydd
CF10 3BE

Ffôn: 02920 395031
Ffacs: 02920 395250
E-bost: comffin.cymru@cymru.gsi.gov.uk

Erbyn hyn, mae fersiwn Rhyngrwyd o'r darpar argymhellion hyn a'r mapiau ar gael yn:
www.comffin-cymru.gov.uk

BRECON AND RADNORSHIRE - MERTHYR TYDFIL AND RHYMNEY COUNTY CONSTITUENCIES A RHANBARTH ETHOLIADOL Y CYNULLIAD

ETHOLWYR RHANBARTHAU ETHOLIADOL FESUL SIR**Powys**

1.	Aber-craf	1,135	38.	Llan-gors	875
2.	Banwy	784	39.	Llangunllo	1,046
3.	Bugeildy	1,101	40.	Llangynidr	829
4.	Aberriw	1,090	41.	Llanidloes	2,274
5.	Blaen Hafren	1,889	42.	Llanrhaeadr-ym-Mochnant/Llansilin	1,793
6.	Brwynllys	992	43.	Llansantffraid	1,519
7.	Llanfair-ym-Muallt	1,887	44.	Llanwrtyd	1,468
8.	Bwlch	731	45.	Llanwddyn	858
9.	Caersws	1,861	46.	Llanllŷr	915
10.	Yr Ystog	1,260	47.	Machynlleth	1,659
11.	Crucywel	2,296	48.	Maes-car/Llywel	1,362
12.	Cwm-twrch	1,638	49.	Meifod	1,067
13.	Diserth a Thre-coed	1,016	50.	Trefaldwyn	1,081
14.	Dolforwyn	1,598	51.	Nantmel	1,204
15.	Felin-fach	1,088	52.	Canol Y Drenewydd	2,219
16.	Ffordun	1,130	53.	Dwyrain Y Drenewydd	1,501
17.	Glantwymyn	1,657	54.	Gogledd Y Drenewydd Llanllwchaiarn	1,756
18.	Y Clas-ar-Wy	1,764	55.	Gorllewin Y Drenewydd Llanllwchaiarn	1,379
19.	Cegidfa	1,866	56.	De Y Drenewydd	1,278
20.	Gwernyfed	1,226	57.	Pencraig	1,318
21.	Y Gelli	1,274	58.	Llanandras	2,160
22.	Ceri	1,641	59.	Rhaeadr Gwy	1,605
23.	Trefyclo	2,305	60.	Rhiwcynon	1,680
24.	Llanafan Fawr	1,121	61.	Llanfaes	1,187
25.	Llanbadarn Fawr	867	62.	Eglwys Ieuan	2,454
26.	Llanbryn-mair	766	63.	Llanfair	2,029
27.	Llandinam	1,135	64.	Talgarth	1,306
28.	Dwyrain Llandrindod /Gorllewin Llandrindod	914	65.	Tal-y-bont ar Wysg	1,564
29.	Gogledd Llandrindod	1,469	66.	Tawe-Uchaf	1,754
30.	De Llandrindod	1,614	67.	Trewern	1,075
31.	Llandrinio	1,662	68.	Y Trallwng Castell	1,075
32.	Llandysilio	1,411	69.	Y Trallwng Gungrog	1,990
33.	Llanelwedd	963	70.	Y Trallwng Llanerchydol	1,723
34.	Llanfair Caereinion	1,346	71.	Ynysgedwyn	1,726
35.	Llanfihangel	896	72.	Aberysgir	851
36.	Llanfyllin	1,190	73.	Ystradgynlais	2,057
37.	Llangatwg	807			

.	Merthyr Tudful	41,310
1.	Bedlinog	2,447
2.	Cyfarthfa	4,759
3.	Dowlais	4,768
4.	Gurnos	3,169
5.	Ynysowen	2,701
6.	Y Parc	3,240
7.	Penydarren	3,591
8.	Plymouth	3,852
9.	Y Dref	5,404
10.	Treharris	4,739
11.	Y Faenor	2,640

	Caerffili	
1.	Cwm Darren	1,811
2.	Moriah	3,147
3.	Tredeggar Newydd	3,396
4.	Pontlotyn	1,398
5.	Twyn Carno	1,646